

СЕРТИФІКАЦІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Розглянуто динаміку та регіональну структуру площ на яких вирощується органічна продукція. Наведено регіональний розподіл органів, що проводять сертифікацію органічної продукції. Визначено кореляцію між кількістю органів, що проводять сертифікацію та площею сертифікованих земель.

Органічна продукція, як джерело отримання якісних та корисних продуктів харчування, за останні декілька років стала популярним предметом обговорення та наукових дискусій. Споглядаючи на динаміку розвитку цього напрямку в розвинутих країнах стає очевидним, що навіть якщо Україна і не зможе споживати таку дорогу продукцію, то при наймі має всі шанси її виробляти і експортувати.

Незважаючи на зростання виробництва органічної продукції в світі (так тільки за останні роки в країнах ЄС кількість органічних господарств зростає у 20 разів), попит на неї зростає з року в рік. При збереженні подальшої тенденції на вживання органічної продукції, обсяг її ринку до 2020 року може сягнути 200-250 млрд. доларів. [1, с.18] В 2008 році ринок органічної продукції становив 23 млрд. доларів. Приріст ринку органічної продукції в грошовому еквіваленті складає від 20-25% щороку [2].

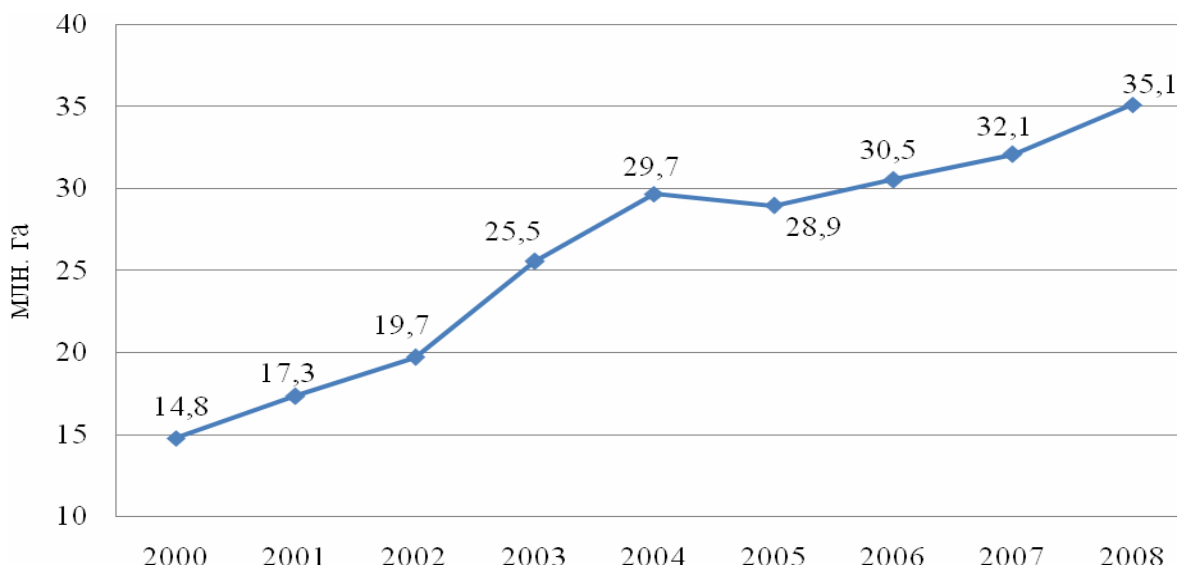
Дослідженням проблем розвитку органічного агровиробництва, формування ринку продукції органічного походження велику увагу приділяли українські та зарубіжні автори: Артиш В. [3], Бородачева Н., Грунд М., Милованов Є., Харченко В., Чорний Г., Саперович Н., Щербань В.П. та ін. Про те, подальшого дослідження вимагають забезпечуючи фактори зростання площ органічної продукції.

Мета дослідження виявити передумови зростання ринку органічної продукції в глобальному розумінні та в Україні.

У відповідності до визначення, що запропонувала група дослідників з органічного Департаменту сільського господарства США (USDA) у 1980 році: «Органічне землеробство - це система виробництва сільськогосподарської продукції, яка забороняє або в значній мірі обмежує використання синтетичних комбінованих добрив, пестицидів, регуляторів росту та харчових добавок до кормів при відгодівлі тварин. Така система наскільки можливо максимально базується на сівозмінах, використанні рослинних решток, гною та компостів, бобових рослин та рослинних добрив, органічних відходів виробництва, мінеральної сировини, механічному обробітку ґрунтів та біологічних засобах боротьби із шкідниками з метою підвищення родючості та покращення структури ґрунтів, забезпечення повноцінного живлення рослин та боротьби з бур'янами та різноманітними шкідниками».

В свою чергу, органічна продукція - це продукція, що вирощується без використання засобів хімічного захисту, генно-модифікованих організмів, синтетично комбінованих добрив та стимуляторів росту тварин. Якщо хоча б одна з вище згаданих вимог порушена, то продукт не можна вважати органічним.

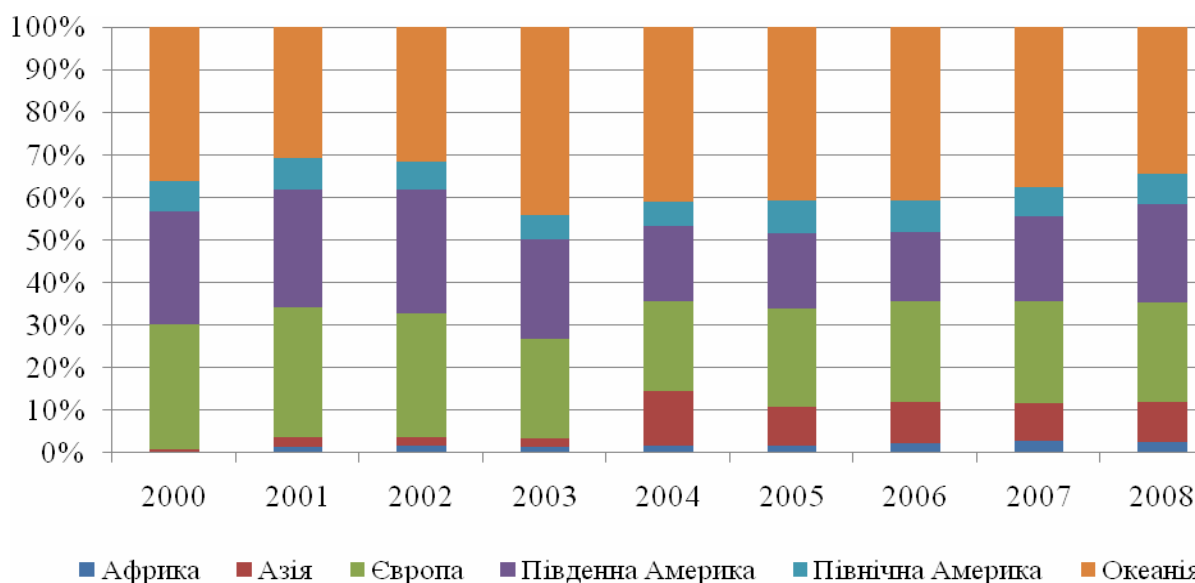
Саме цей факт – застосування органічної складової на всіх етапах отримання органічної продукції - вивів на перше місце при оцінці забезпечуючих факторів розвитку ринку органічної продукції площу земель на яких вирощується органічна продукція. Так, на кінець 2008 року площа на якій вирощувалася органічна продукція становила 35,1 млн.га, а за період 2000-2008рр. вона зростає на 20,3 млн.га, або на 137%.

Рис.1. Динаміка земельних площ на Землі сертифікованих під вирощування органічної продукції, млн.га [5]

Отримана органічна продукція рослинництва має декілька варіантів використання: перший - це реалізація вирощеної продукції (без будь-якої доробки); другий – доробка вирощеної продукції та її реалізація; третє – переробка і консервування отриманої продукції; четвертий – використання зібраної продукції як корм тваринам для отримання органічного молока, м'яса, а також інших продуктів тваринництва, що будуть мати статус органічної продукції.

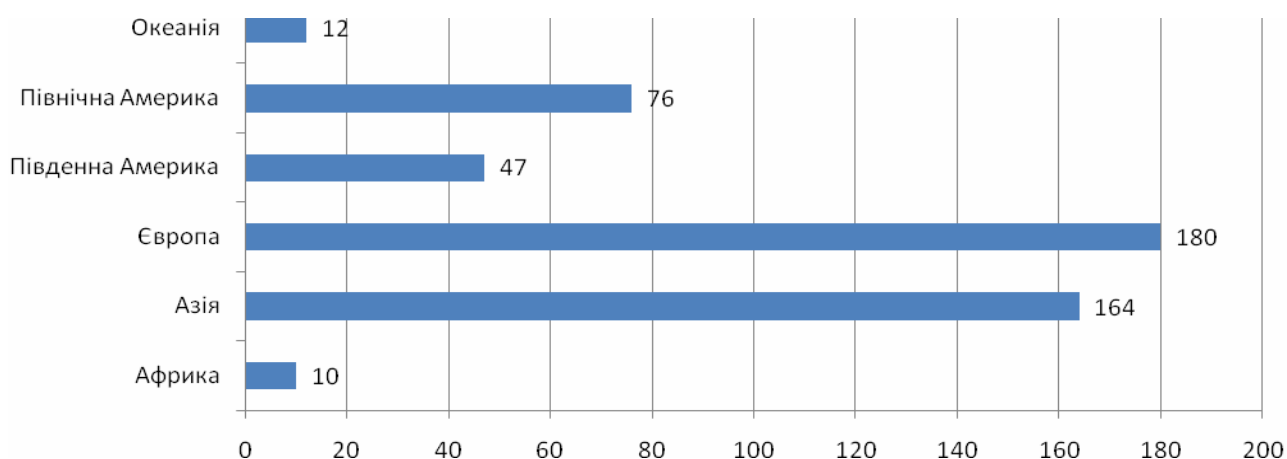
Визначення напрямку використання продукції впливає на пропозицію виду органічної продукції. В залежності від вподобань населення того чи іншого регіону, до раціону буде входити в різній кількості і пропорції органічна продукція тваринного та рослинного походження. Це буде впливати на структуру земельних площ, що використовуються для вирощення органічної продукції. На рис.2 приведено динаміку структури сертифікованих площ регіонів під виробництво органічної продукції, 2000-2008рр.

Рис.2. Динаміка структури сертифікованих площ регіонів під виробництво органічної продукції, 2000-2008рр. [5]

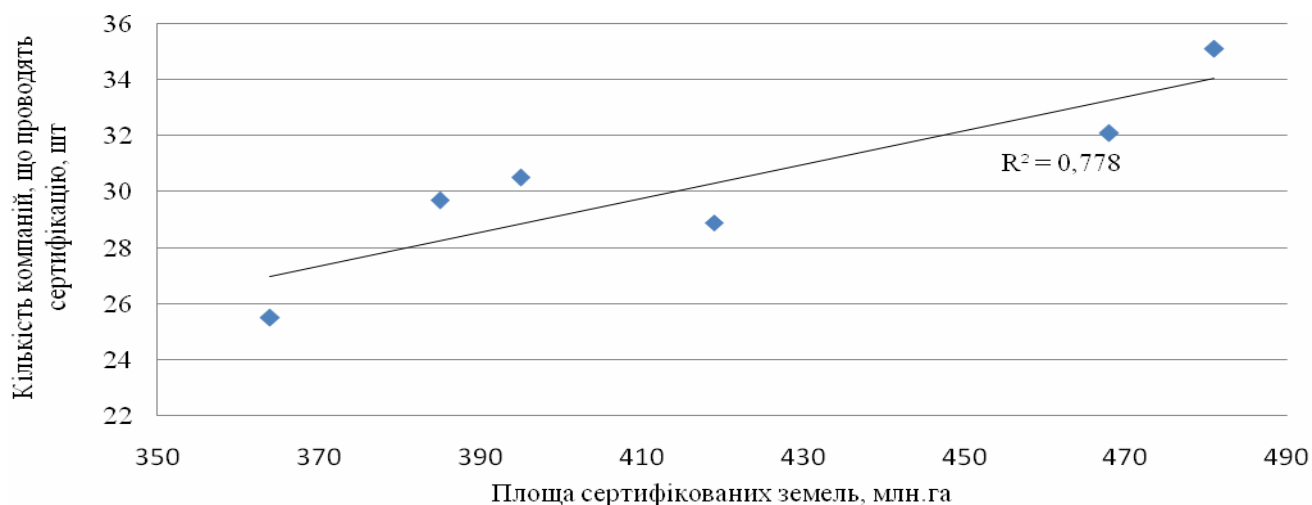
Як видно з рис.2, динаміка структури сертифікованих під виробництво органічної продукції з року в рік змінювалася. Найбільшу питому вагу і, як наслідок, приріст (враховуючи результати наведені на рис.1) мали Океанія та Європа, в той час як найменшу питому вагу мали Африка та Азія.

Процес виробництва органічної продукції неможливий без проведення сертифікації підприємства, де буде вироблятися органічна продукція, на відповідність стандартам виробництва органічної продукції [4, с.10]. Кількість організацій, що проводять сертифікацію процесу виробництва органічної продукції в залежності від регіону є різною (Рис. 3). Так, найбільша кількість організацій, що проводять сертифікацію працюють в Європі та Азії, а найменша відповідно - в Океанії та Африці. Цікавим є той факт, що якщо в Африці на одну організацію припадає 0,09 млн.га, то в Океанії - 1 млн.га., що в понад 10 разів більше.

Рис.3. Кількість організацій, що проводять сертифікацію продукції, 2009 рік. [6]

Факт такого розподілу кількості організацій, що проводять сертифікацію органічного виробництва, вимагає визначення кореляції між кількістю організацій з сертифікації та кількості сертифікованих земель. На рис.4. наглядно показана залежність кількості організацій з сертифікації від кількості сертифікованих земель. Візуальні результати підтверджує коефіцієнт апроксимальної достовірності який становить 0,778.

Рис.4. Вплив кількості організацій з сертифікації на кількості сертифікованих земель, 2003-2008рр. [6]

Враховуючи вище наведене, можна дійти висновку, що одним з факторів впливу на зростання виробництва органічної продукції є саме наявність і широка інформація про

організації, які проводять сертифікацію органічної продукції, бо без висновку такої організації продукція не може вважатися органічною.

На сьогоднішній день на території України є інформація лише про один український акредитований сертифікаційний орган, який займається сертифікацією органічного виробництва, а саме «Органік стандарт».

Література

1. Игра на органике. // Деньги – 2009 - №12 (717) – с.18-19
2. Encyclopedia of Organic, Sustainable, and Local Food / edited by Leslie A.Duram/ 2010 - 462 p.
3. Артиш В.І. Сучасний стан виробництва екологічно чистої продукції в країнах світу / Артиш В.І. / Економіка АПК. – 2005. - №3. – с.50-53.
4. Безус Р.М. Екологічно чисті продукти як складова сталого розвитку країни. /Р.М. Безус/ Матеріали V Міжнарод-ної науково-практичної конференції «Научният потенциал на света - 2009», Софія, Болгарія, 17-25 вересня 2009. – С.9-11
5. Helga Willer. Organic Agriculture Worldwide: The main results of the FiBL–IFOAM Survey 2010. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: www.fibl.org
6. Kolbjörn Örjaviк. Statistics from 2009. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organicstandard.com/data-analysis-from-2009>

Summary

In the article were considered the dynamics and regional structure of land which used for production organic products. Also achieve number of certification bodies per region and was made estimation correlation between certification bodies and square organic land.